
"Zarys rzymskiego prawa prywatnego", W. Osuchowski, Warszawa 1962 : [recenzja]

Palestra 7/4(64), 62

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W. Osuchowski: *Zarys rzymskiego prawa prywatnego*. PWN. Warszawa 1962 r., s. 554.

Prawo rzymskie nie ma już dzisiaj praktycznego znaczenia. Nauka jego zostaje jednak utrzymana na studiach prawniczych z dwóch powodów, jak pisze autor omawianego podręcznika. Najpierw dlatego, że studium tego prawa stanowi ważny czynnik wykształcenia prawniczego, a następnie dlatego, że prawo rzymskie jest pomnikiem historycznym o nieprzemijającej wartości.

Poznanie prawa rzymskiego pozwala odnaleźć pochodzenie większości zasad naszego prawa nowożytnego. Twórcami bowiem owych zasad byli w odległej starożytności prawnicy rzymscy, którzy okazali się mistrzami w formułowaniu zagadnień prawnych oraz w ich rozstrzyganiu. Toteż dzięki doskonałości formy, jaką wykształciło prawo rzymskie w precyzowaniu pojęć, w logice argumentacji, konstruowaniu zagadnień prawnych i przejrzystości ich przedstawienia, stało się ono prawdziwą szkołą myślenia prawniczego w świecie cywilizowanym.

Książka, oparta na długoletnich wykładach uniwersyteckich autora, jest w zasadzie podręcznikiem dla studentów. Jednakże zarówno zakres opracowania, jak i dołączony do każdego rozdziału wykaz licznych źródeł oraz obszerna literatura przedmiotu sprawiają, że opracowanie wykracza poza ramy podręcznika. Na podkreślenie zasługuje też fakt wskazywania przez autora na podłożę społeczno-gospodarcze powstawania i rozwoju instytucji prawa rzymskiego.

Całość wykładu autor przedstawił w trzech częściach, z których pierwsza obejmuje historię źródeł prawa rzymskiego, druga — rzymski proces cywilny, a trzecia — system rzymskiego prawa prywatnego.

W części pierwszej historia źródeł prawa rzymskiego przedstawiona jest — stosownie do zmian społeczno-gospodarczych epoki — w czterech kolejnych fazach rozwojowych: 1) w okresie wczesnej republiki, 2) w okresie późnej republiki, 3) za czasów pryncypatu, 4) za czasów dominatu.

W części drugiej autor omawia cechy charakterystyczne procesu zwyczajowego, organizację sądownictwa, proces legisakcyjny, proces formułkowy, egzekucję w postępowaniu zwyczajnym, system skarg w rzymskim postępowaniu cywilnym, ochronę pozaprocesową, proces kognicyjny.

Część trzecia obejmuje prawo osobowe i czynności prawne, prawo rodzinne, prawo rzeczowe, zobowiązania oraz prawo spadkowe.

Z. Kubic, B. Hołyst: *Bójka i pobicie (Problemy dogmatyki prawa, kryminologii i kryminalistyki)*. Wyd. Prawn. Warszawa 1962 r., s. 128.

Stosowanie przepisów dotyczących bójki i pobicia nasuwa w praktyce szereg wątpliwości i trudności zarówno natury faktycznej, jak i prawnej.

Trudności natury faktycznej związane są z problematyką dowodową i ustaleniem podstawy faktycznej wyroku. Wynikają one z charakteru samego przestępstwa, w szczególności z faktu udziału znacznej nieraz liczby uczestników bójki i pobicia oraz gwałtownego ich przebiegu, który utrudnia ustalenie roli każdego z uczestników, a to tym bardziej, że najczęściej występują dwie grupy oskarżonych, różniące się między sobą diametralnie sprzecznymi wyjaśnieniami, i dwie grupy świadków, składających przeważnie sprzeczne ze sobą zeznania.

Do trudności tych dochodzą jeszcze wątpliwości natury dogmatycznej, jakie wywołują się w praktyce ze względu na nietypową i swoistą konstrukcję art. 240 k.k., który uzależnia odpowiedzialność nie tylko od udziału w bójce lub pobiciu, ale również od określonych w przepisie następstw.